

SÁTORALJAÚJHELY – ALSÓBERECKI KERÉKPÁROZHATÓ KÖZUTAK TERVEZÉSE 0+000 – 5+408,61 KM SZELVÉNYEK KÖZÖTTI SZAKASZ

NATURA 2000 HATÁSBECSLÉS

**BODROGZUG–KOPASZ-HEGY–TAKTAKÖZ (HUBN10001)
KÜLÖNLEGES MADÁRVÉDELMI TERÜLET,**

**LONG-ERDŐ (HUBN20081) KÜLÖNLEGES
TERMÉSZETMEGŐRZÉSI TERÜLET**

Megbízó:

Bokút-Terv Kft.

1033 Budapest, Bogdáni út 5. III/7.

Kapcsolattartó: Bokker István

Vibrocomp témaszám - 102/2022

Vibrocomp képviselő – Bite Pálné dr.

A DOKUMENTÁCIÓ ELKÉSZÍTÉSÉBEN RÉSZT VETT

VIBROCOMP Akusztikai és Számítástechnikai Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

Székhely: 1118 Budapest, Bozókvár utca 12.
Tel: + 36 1 3107292 // Fax: + 36 1 3196303

E-mail: info@vibrocomp.com
Web: www.vibrocomp.com

Vibrocomp Kft.			
Bite Pálné dr.	MMK: 01-0193	OKTF: Sz-035/2009	okl. környezetvédelmi szakmérnök
Dr. Bite Pál Zoltán	MMK: 01-12481		okl. villamosmérnök, okl. közgazdász
Silló Szabolcs	MMK: 13-13573	OKTF: Sz-036/2009	okl. terület-, település-fejlesztési szakgeográfus
Bencsik Tímea	MMK: 01-14704	OKTF: Sz-010/2013.	okl. tájépítésszámérnök
Fülöp Bence			okl. természetvédelmi mérnök
Szabó Miklós Árpád			okl. erdőmérnök

Felelős tervező:

Bite Pálné dr.	MMK: 01-0193	OKTF: Sz-035/2009	okl. környezetvédelmi szakmérnök	
----------------	---------------------	-------------------	---	---

TARTALOMJEGYZÉK

1. Azonosító adatok.....	4
1.1. A terv készítőjének, illetve a beruházónak a neve, címe, elérhetősége	4
2. Az érintett Natura 2000 területek	5
2.1. A Natura 2000 területek neve és kódja, amelyekre a terv vagy a beruházás várhatóan hatással van	5
2.2. Az érintett Natura 2000 területek célja	6
2.3. Közösségi jelentőségű fajok, illetve élőhelyek, amelyekre hatással lehet a terv vagy beruházás	7
3. A beruházás ismertetése	11
3.1. A beruházás bemutatása, céljának meghatározása	11
3.2. A beruházás tervezett időtartama.....	11
3.3. A beruházás kiterjedése, az igénybe vett terület és az okozott hatás nagysága.....	11
3.4. A beruházás megvalósításához szükséges létesítmények ismertetése	12
3.5. A beruházás hatásterületén lévő természeti állapot ismertetése	12
3.6. A beruházás társadalmi, gazdasági következményei	22
4. A beruházás kedvezőtlen hatásai.....	23
4.1. A Natura 2000 területeken található, a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyekre és fajokra gyakorolt, várhatóan kedvezőtlen hatások leírása.....	23
4.2. A Natura 2000 területen megtalálható, a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek és fajok természetvédelmi helyzetében várható kedvezőtlen hatások becsült mértéke	24
4.3. A beruházás hatása a Natura 2000 területek célkitűzéseinek megvalósítására.....	24
5. Alternatív megoldások	25
5.1. A tervező, illetve beruházó által tanulmányozott alternatív megoldások bemutatása	25
5.2. Az alternatív megoldások megvalósítását megnehezítő vagy kizáró okok leírása.....	25
6. A megvalósítás indokai.....	25
6.1. A beruházás megvalósítása szükségszerűségének ismertetése	25
6.2. A beruházás megvalósításának szükségszerűségét a következő indokok valamelyike támasztja alá (a kívánt rész megjelölendő).....	25
7. A kedvezőtlen hatások mérséklése	25
8. Kiegyenlítő intézkedések	26
9. Felhasznált irodalom.....	26

1. AZONOSÍTÓ ADATOK

1.1. A TERV KÉSZÍTŐJÉNEK, ILLETVE A BERUHÁZÓNAK A NEVE, CÍME, ELÉRHETŐSÉGE

Beruházó: Magyar Közút Nonprofit Zrt.
1024 Budapest, Fényes Elek utca 7-13.

Tervező: Bokút-Terv Kft.
1033 Budapest, Bogdáni út 5. III/7.

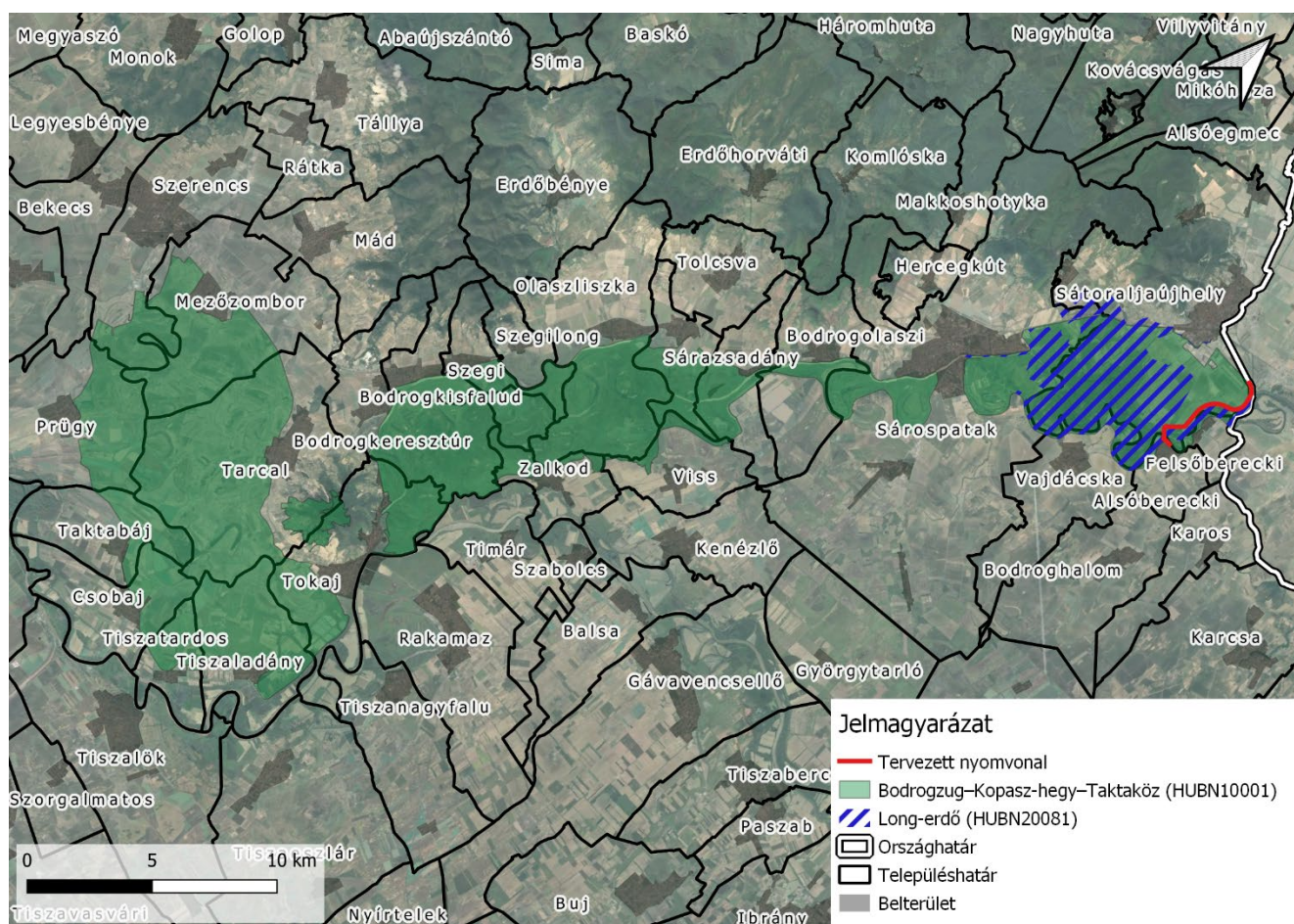
Vibrocomp Kft.
1118 Budapest, Bozókvár u 12.

2. AZ ÉRINTETT NATURA 2000 TERÜLETEK

2.1. A NATURA 2000 TERÜLETEK NEVE ÉS KÓDJA, AMELYEKRE A TERV VAGY A BERUHÁZÁS VÁRHATÓAN HATÁSSAL VAN

Neve: Bodrogzug–Kopasz-hegy–Taktaköz
Kódja: HUBN10001
Státusza: Különleges madárvédelmi terület
Kiterjedése: 19911,88 ha
NPI működési területe: Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság,
 Bükki Nemzeti Park Igazgatóság

Neve: Long-erdő
Kódja: HUBN20081
Státusza: Különleges természetmegőrzési terület
Kiterjedése: 3159,72 ha
NPI működési területe: Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság

2.1. ábra: A Bodrogzug–Kopasz-hegy–Taktaköz (HUBN10001), a Long-erdő (HUBN20081) és a tervezett beruházás elhelyezkedése

2.2. AZ ÉRINTETT NATURA 2000 TERÜLETEK CÉLJA

Bodrogzug–Kopasz-hegy–Taktaköz (HUBN10001) Különleges madárvédelmi terület

Általános célkitűzések:

A különleges madárvédelmi terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló madárfajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, fejlesztése, az ezen célok elérését szolgáló természeti állapot és fenntartó földhasználat feltételeinek biztosítása.

Specifikus célok:

A terület fő célkitűzései:

- A területen található cigányréce (*Aythya nyroca*), bakcsó (*Nycticorax nycticorax*), nagy kócsag (*Egretta alba*), kiskócsag (*Egretta garzetta*), üstökös gém (*Ardeola ralloides*), vörösgém (*Ardea purpurea*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), rétisas (*Haliaetus albicilla*), parlagi sas (*Aquila heliaca*), haris (*Crex crex*), kormos szerkő (*Chlidonias niger*) és fattyúszerkő (*Chlidonias hybridus*), állományok megőrzése, illetve növelése.

További célok és végrehajtandó intézkedések:

- Az erdőtervezés során a jelölő fajok állományának megőrzése érdekében a terület erdeiben a természetközeli állapotú élőhelyfoltok megőrzését, az egyes területek erdőgazdálkodás alóli mentesítését, illetve a folyamatos erdőborítást biztosító, elegyes-vegyeskorú-mozaikos állományszerkezetet eredményező erdőkezelés felé történő elmozdulást kell biztosítani.
- Őshonos fafajú, természetszerű állományokban csak természetes felújítás (felújítógátás, száralógátás, száralás) tervezhető. Idegenhonos fafajokkal elegyes erdőkben ugyancsak a természetes felújítások valamelyikét kell alkalmazni.
- A nevelógátást (tisztítást, gyérítést), készletgondozó használatot, felújítógátást, bontógátást, száralógátást és száralást az őshonos lombos elegyfa-fajok kíméletével (az idegenhonos fafajok rovására), az állományokon belül meglévő változatosság megőrzésével és bővítésével kell tervezni. Az idősebb, böhönc-jellegű faegyedek (hagyasfák, famatuzsálemek) és az odúlakó madarak számára kiemelt fontosságú odvas fák minden esetben visszahagyandók.
- Növedékfokozó gyérítések, készletgondozó használatok, felújítógátás, bontógátás, száralógátás és száralás tervezése esetén (őshonos lombos fafajokból) lábon álló és fekvő holtfa egy része mindenhol visszahagyandó.
- Tarvágásos véghasználat csak idegenhonos fafajú erdőrészekben, vagy állományrészekben, maximum 3 ha kiterjedésben tervezhető. Az idegenhonos fafaj letermelése után mesterséges erdőszítésre csak a potenciális erdőtársulás fő- és elegyfa-fajai tervezhetők, illetve használhatók.
- A terület vízellátását és természeteshez közeli vízjárását kell biztosítani a fészkelő vízimadár-fajok és az azok táplálékbázisát alkotó vízi szervezetek ökológiai igényeinek megfelelően.
- A táplálékbázisban komoly szerepet játszó halfajok ívóhelyeinek fenntartása, rehabilitációja, új ívóhelyek létrehozása, fejlesztése.
- Természetes vízterületek intenzív halastóvá alakítását kerülni kell, a területen előforduló időszakos vízállásokat meg kell tartani.
- A nádaratások során a gém- és kócsagtelepek környezetét érintetlenül kell hagyni.
- A vízterekben a szerkők megtelepedésére alkalmas úszó növény-szigetek, vízfelszínen kiterülő hínár-állományok megőrzésére kell törekedni.
- A haris (*Crex crex*) költését biztosító gyepterületek kiterjedésének növelése, hariskímélő kaszálási technikák alkalmazása.

- A térségre jellemző gyepterületek természetközeli állapotának fenntartása a megfelelő gyephasznosítás és kezelés biztosításával.
- Törekedni kell a fák, facsoportok kíméletére a ragadozó madarak fészkelésének elősegítése érdekében.
- A mezőgazdasági földhasználatra visszavezethető, a táplálékláncon keresztül ható vegyi terhelés kockázatának mérséklése, illetve megszüntetése.
- A területen lévő közép feszültségű vezetékek és oszlopok madárvédelmi eszközökkel történő felszerelése.
- A prioritás fajok esetében a fészkelőhelyek háborítatlanságát biztosítani kell a költési időszakban.
- Minden prioritás faj esetében monitorozással nyomon kell követni az állományok változását.

Long-erdő (HUBN20081) Különleges természetmegőrzési terület

Általános célkitűzések:

- A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapján szolgáló fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot és a kedvező természetvédelmi állapottal összhangban lévő gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Specifikus célok:

- Az erdőkben és az erdőszegélyekben megtalálható idegenhonos fa- és cserjefajok (*Acer negundo*, *Fraxinus pensylvanica*, *Amorpha fruticosa*) állományainak visszaszorítása, a kőrisegyed keményfás ligeterdők területének növelése, a kőrisfajok (*Fraxinus excelsior*, *Fraxinus angustifolia* ssp. *danubialis*) jelenlétének biztosítása szükséges.
- Egészségügyi termelések esetében 5 m³/ha mértékig álló (vastag) holtfa visszahagyása, illetve a vágáskorok emelése szükséges.
- Az erdőkben drasztikus élőhely-változásokkal járó erdészeti beavatkozások (tarvágások) kerülendők.
- A fakitermelések, cserjeirtások vegetációs időszakon kívüli végrehajtása, erdei tisztások szegélyek kaszálásának időbeli korlátozása szükséges.
- A zempléni futrinka állományainak fennmaradása érdekében a szegélyzónák (bokros erdőszegélyek, fejlett erdőszegély társulások) megőrzése szükséges.
- A díszes tarkalepke állományának fennmaradásához a legalább középkorú ártéri keményfás, kőrises-tölgyes ligeterdők megőrzése szükséges, ahol a lepke számára fontos tisztásokat és szegélyeket szükséges fenntartani. A lepke élőhelyein szálaló jellegű gazdálkodás (szálalás, szálalóvágás) alkalmazandó tarvágás helyett. A prioritás fajok esetében szükséges az állományok változásának monitorozása.

2.3. KÖZÖSSÉGI JELENTŐSÉGŰ FAJOK, ILLETVE ÉLŐHELYEK, AMELYEKRE HATÁSSAL LEHET A TERV VAGY BERUHÁZÁS

2.1. táblázat: A Bodrogzug–Kopasz-hegy–Taktaköz (HUBN10001) Különleges madárvédelmi terület közösségi jelentőségű fajai (a beruházás hatásterületén előfordulók vastag szedéssel szerepelnek)

Magyar név	Tudományos név	Pop.
Hamvas küllő	<i>Picus canus</i>	D
Rétisas	<i>Haliaeetus albicilla</i>	C
Uhu	<i>Bubo bubo</i>	B
Tövisszúró gébics	<i>Lanius collurio</i>	C

Magyar név	Tudományos név	Pop.
Haris	<i>Crex crex</i>	B
Kis kócsag	<i>Egretta garzetta</i>	B
Cigányréce	<i>Aythya nyroca</i>	A
Daru	<i>Grus grus</i>	B
Bölömbika	<i>Botaurus stellaris</i>	B
Kanalasgém	<i>Platalea leucorodia</i>	B
Kis kárókatona	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	C
Parlagi pityer	<i>Anthus campestris</i>	D
Jégmadár	<i>Alcedo atthis</i>	B
Örvös légykapó	<i>Ficedula albicollis</i>	D
Fekete harkály	<i>Dryocopus martius</i>	C
Kis őrgébics	<i>Lanius minor</i>	C
Réti fülesbagoly	<i>Asio flammeus</i>	B
Parlagi sas	<i>Aquila heliaca</i>	C
Kékes rétihéja	<i>Circus cyaneus</i>	C
Kormos szerkő	<i>Chlidonias niger</i>	A
Halászsas	<i>Pandion haliaetus</i>	C
Pettyes vízicsibe	<i>Porzana porzana</i>	B
Kis vízicsibe	<i>Porzana parva</i>	B
Barna kánya	<i>Milvus migrans</i>	B
Pajzsoscankó	<i>Philomachus pugnax</i>	C
Karvalyposzáta	<i>Sylvia nisoria</i>	C
Kis lilik	<i>Anser erythropus</i>	C
fattyúszerkő	<i>Chlidonias hybridus</i>	A
Fekete gólya	<i>Ciconia nigra</i>	A
Nagy kócsag	<i>Egretta alba</i>	B
Bakcsó	<i>Nycticorax nycticorax</i>	A
Erdei pacsirta	<i>Lullula arborea</i>	D
Törpegém	<i>Ixobrychus minutus</i>	B
Kékbegy	<i>Luscinia svecica</i>	C
Barna rétihéja	<i>Circus aeruginosus</i>	B
Balkáni fakopáncs	<i>Dendrocopos syriacus</i>	C
Lappantyú	<i>Caprimulgus europaeus</i>	D
Vörös gém	<i>Ardea purpurea</i>	B
Fehér gólya	<i>Ciconia ciconia</i>	B
Üstökösgém	<i>Ardeola ralloides</i>	C
Közép fakopáncs	<i>Dendrocopos medius</i>	C
Kék vércse	<i>Falco vespertinus</i>	C
Darázsölyv	<i>Pernis apivorus</i>	C
Fülemlesitke	<i>Acrocephalus melanopogon</i>	C
Billegetőcankó	<i>Actitis hypoleucos</i>	C
Kanalas réce	<i>Anas clypeata</i>	B
Csörgő réce	<i>Anas crecca</i>	B

Magyar név	Tudományos név	Pop.
Kendermagos réce	<i>Anas strepera</i>	C
Nagy lilik	<i>Anser albifrons</i>	C
Nyári lúd	<i>Anser anser</i>	B
Vetési lúd	<i>Anser fabalis</i>	B
Barátréce	<i>Aythya ferina</i>	A
Kontyos réce	<i>Aythya fuligula</i>	C
Kerceréce	<i>Bucephala clangula</i>	C
Kék galamb	<i>Columba oenas</i>	D
Sárszalonka	<i>Gallinago gallinago</i>	B
Gólyatöcs	<i>Himantopus himantopus</i>	D
Kis bukó	<i>Mergus albellus</i>	C
Nagy póling	<i>Numenius arquata</i>	C
Barkós cinege	<i>Panurus biarmicus</i>	C
Vörösnakú vöcsök	<i>Podiceps grisegena</i>	A
Feketenakú vöcsök	<i>Podiceps nigricollis</i>	B
Guvat	<i>Rallus aquaticus</i>	C
Gulipán	<i>Recurvirostra avosetta</i>	C
Függőcinege	<i>Remiz pendulinus</i>	C
Kis vöcsök	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	B
Réti cankó	<i>Tringa glareola</i>	B
Piros lábú cankó	<i>Tringa totanus</i>	A
Tőkés réce	<i>Anas platyrhynchos</i>	B
Böjti réce	<i>Anas querquedula</i>	A

Jelmagyarázat

Pop. = Terület jelentősége a fajvédelem szempontjából

Az országos állományhoz viszonyított arány

A: 100% >= p > 15%

B: 15% >= p > 2%

C: 2% >= p > 0%

D: nem-szignifikáns (de előfordul)

* = kiemelt közösségi jelentőségű faj

2.2. táblázat: A Long-erdő (HUBN20081) Különleges természetmegőrzési terület közösségi jelentőségű fajai (a beruházás hatásterületén előfordulók vastag szedéssel szerepelnek)

Magyar név	Tudományos név	Pop.
Mocsári teknős	<i>Emys orbicularis</i>	C
Vöröshasú unka	<i>Bombina bombina</i>	D
Halványfoltú küllő	<i>Gobio albipinnatus</i>	C
Széles durbincs	<i>Gymnocephalus baloni</i>	C
Selymes durbincs	<i>Gymnocephalus schraetzer</i>	C
Réti csík	<i>Misgurnus fossilis</i>	C
Balin	<i>Aspius aspius</i>	D
Törpecsík	<i>Sabanejewia aurata</i>	C
Vágó csík	<i>Cobitis taenia</i>	C
Zempléni futrinka	<i>Carabus zawadzskii</i>	C
Széles tavicsíkbogár	<i>Graphoderus bilineatus</i>	C

Magyar név	Tudományos név	Pop.
Erdei szitakötő	<i>Ophiogomphus cecilia</i>	C
Piros kígyószisz	<i>Hypodryas maturna</i>	C
Skarlátbogár	<i>Cucujus cinnaberinus</i>	D
Nagy szarvasbogár	<i>Lucanus cervus</i>	C
Tompa folyamkagyló	<i>Unio crassus</i>	C
Lápi szitakötő	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	C
Tavi denevér	<i>Myotis dasycneme</i>	D
Nagyfülű denevér	<i>Myotis bechsteinii</i>	D
Nyugati piszedenevér	<i>Barbastella barbastellus</i>	D
Közönséges vidra	<i>Lutra lutra</i>	C
Eurázsiai hód	<i>Castor fiber</i>	D
Nagy tűzlepke	<i>Lycaena dispar</i>	D
Szivárványos ökle	<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	D
Dunai tarajosgőte	<i>Triturus dobrogicus</i>	D
Sárga gyapjasszövő	<i>Eriogaster catax</i>	D

Jelmagyarázat

Pop. = Terület jelentősége a fajvédelem szempontjából

Az országos állományhoz viszonyított arány

A: 100% >= p > 15%

B: 15% >= p > 2%

C: 2% >= p > 0%

D: nem-szignifikáns (de előfordul)

* = kiemelt közösségi jelentőségű faj

2.3. táblázat: A Long-erdő (HUBN20081) Különleges természetmegőrzési terület közösségi jelentőségű élőhelyei (a beruházás hatásterületén előforduló vastag szedéssel szerepelnek)

Élőhely neve	Kiterjedés (ha)	Repr.
91E0 éger- és kőrisligetek, puhafás ligeterdők, láperdők*	420	C
6510 üde magas fűvű kaszálórétek	50	D
6440 ártéri mocsárrétek	561	C
3270 ártéri magaskórós pionír növényzet	3,16	D
91F0 keményfás ligeterdők	402	B
3150 természetes jellegű eutróf tavak és hínárnövényzetük	125	C
6250 pannon löszsztyepek	3	D
91G0 pannon gyertyános-tölgyesek *	97	A

Jelmagyarázat

Repr. = Élőhely reprezentativitása országos viszonylatban

A: 100% >= p > 15%

B: 15% >= p > 2%

C: 2% >= p > 0%

D: nem-szignifikáns

* = kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus

Forrás: <https://natura2000.eea.europa.eu> (letöltve 2022. 10.12-én)

3. A BERUHÁZÁS ISMERTETÉSE

3.1. A BERUHÁZÁS BEMUTATÁSA, CÉLJÁNAK MEGHATÁROZÁSA

A tervezéssel érintett útszakasz Borsod – Abaúj - Zemplén megyében található. A tervezési szakasz kezdete Sátoraljaújhely külterületén, a Ronyva-patak jobb oldali árvízvédelmi töltéstartán kezdődik el, majd önálló vezetésű kerékpárútként folytatódik áthaladva az újonnan tervezett kerékpáros Bodrog hídon. Az önálló vezetésű kerékpárút becsatlakozik az Alsóberecki település lakott területén lévő 38107 j. Felsőberecki bekötő útba, melyen kerékpáros nyomként kerül kijelölésre az Arany János utcáig.

Árvízvédelmi töltésen vezetett kerékpározható út

Általános leírás:

A tervezési szakasz 0+000,00 - 4+600,00 km szelvények között Sátoraljaújhely külterületén az elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal töltéstartán halad. Az árvízvédelmi töltés meglévő koronája megközelítőleg 4,0 m széles. Nem szilárd burkolatú, kivéve a tervezési szakasz elején, ahol aszfalt burkolat található. A töltéskorona meglévő magassági vonalvezetése a mértékadó árvízszint (MÁSZ) + magassági biztonság szinten halad.

Önállóan vezetett kerékpárút

Általános leírás:

A tervezési szakasz 4+600,00 – 5+099,19 km szelvények között Sátoraljaújhely külterületén, önálló vezetésű kerékpárútként halad. A tervezett kerékpáros létesítmény áthalad az újonnan tervezett kerékpáros Bodrog hídon, majd becsatlakozik az Alsóberecki település lakott területén lévő 38107 j. Felsőberecki bekötő útba.

Kerékpározásra kijelölt közút - Kerékpáros nyom

Általános leírás:

A tervezési szakasz 5+099,19 – 5+408,61 km szelvények között Alsóberecki belterületén kerékpáros nyom kerül kijelölésre a felújításra kerülő 38107 j. Felsőberecki bekötőúton, egészen az Arany János utca csatlakozásáig.

3.2. A BERUHÁZÁS TERVEZETT IDŐTARTAMA

A tervezett beruházás kiépítésének tervezett kezdete 2023., a kivitelezési munkálatok előzetesen várható időtartama 1 éven belülre becsülhető.

A létesítményeket meghatározatlan időre, de alapvetően hosszú távra tervezik. Élettartamukat várhatóan elsősorban a változó követelmények alapján határozzák majd meg.

3.3. A BERUHÁZÁS KITERJEDÉSE, AZ IGÉNYBE VETT TERÜLET ÉS AZ OKOZOTT HATÁS NAGYSÁGA

A tervezett tevékenység helyszíne Sátoraljaújhely külterülete és Alsóberecki kül- és belterülete. A beruházás részét képezi egy kerékpáros híd a Bodrog fölött, a 4+851,00 km szelvényben.

A tervezett kerékpárút 5,41 km hosszú, ebből kb. 4,73 km hosszan érinti mindkét Natura 2000 területet. A beruházás a teljes Natura területre tekintve nem minősülnek jelentős beruházásnak.

A létesítményeket meghatározatlan időre, de alapvetően hosszú távra tervezik. Élettartamukat várhatóan elsősorban a változó követelmények alapján határozzák majd meg.

3.4. A BERUHÁZÁS MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES LÉTESÍTMÉNYEK ISMERTETÉSE

A beruházáshoz egy létesítmény kapcsolódik, az újonnan tervezett kerékpáros híd a Bodrog fölött, a 4+851,00 km szelvényben.

3.5. A BERUHÁZÁS HATÁSTERÜLETÉN LÉVŐ TERMÉSZETI ÁLLAPOT ISMERTETÉSE

A terület táji környezete

A tervezett beruházás helyszíne Sátoraljaújhely külterülete és Alsóberecki kül- és belterülete, a Bodrogtörzs kistájon található.

A tervezési terület élőhelyei

A tervezett tevékenységgel érintett, ill. azzal szomszédos területről 2022-ben készítettünk részletes élőhelytérképet. Az előforduló élőhely-típusokat az ÁNÉR rendszere szerinti csoportosításban, Natura 2000 élőhely-megfeleltetéssel közöljük, az ÁNÉR 2011-es, az NBMR monitorozás során használt kategóriarendszere szerint.

A tervezett kerékpárút nyomvonala többnyire Árvízvédelmi töltés koronáján, meglévő burkolatlan földutakon halad, melyet jellegtelen üde gyepek borítanak. Élővilágvédelmi szempontból értékes élőhelyeket a beruházás a 4+470 szelvénytől kezdődően érint, különösen a Bodrog hullámterének környezetében.

A közvetett hatásterületen nagyrészt agár jellegű élőhelyek –főleg szántók és gyümölcsösök– vannak. A természetszerű élőhelyeket a közvetlenül is érintett puhafás ligeterdők mellett, az állóvízes élőhelyek, a nem zsombékoló magassárrétek és a harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet képviselik.

A projekt teljes nyomvonalára és annak hatásterületére elkészítettük, az ÁNÉR 2011 alapú élőhelytérképet, amelyhez a 2022 szeptemberi helyszíni felmérésünk eredményeit használtuk fel, mivel a tavaszi aszpektus növényeinek és az év korábbi szakaszában megjelenő védett fajoknak az észlelése a vegetációs időszak végéhez közeledve már nem minden esetben lehetséges, felméréseink tapasztalatait kiegészítettük az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság biotikai adatbázisában található információkkal.

A terepi felmérés során azonosított ÁNÉR 2011 élőhely kategóriák (a közösségi jelentős élőhelyek vastagon szedve, az ÁNÉR és a Natura 2000 élőhely nevével és kódjával):

Ac	–	Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete – Természetes jellegű eutróf tavak és hínárnövényzetük (3150)
B3	–	Vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, mételykórós mocsarak
B5	–	Nem zsombékoló magassárrétek
J4	–	Fűz-nyár ártéri erdők – Puhafás ligeterdők (91E0)
OB	–	Jellegtelen üde gyepek
RA	–	Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
RB	–	Őshonos fajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők -
P1	–	Őshonos fajú fiatalosok
P2a	–	Üde és nedves cserjések
P2c	–	Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok
S2	–	Nemesnyárasok
S6	–	Nem őshonos fajok spontán állományai
S7	–	Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok
T1	–	Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák
U11	–	Út- és vasúthálózat
U3	–	Falvak, falu jellegű külvárosok
U8	–	Folyóvizek
U9	–	Állóvizek

U9b – holtágak, lefűződött folyómedrek – Természetes jellegű eutróf tavak és hínárnövényzetük (3150)

Az egyes észlelt élőhelykategóriák pontos földrajzi helyzetét és kiterjedését az élővilágvédelmi melléklet élőhelytérképe részletesen bemutatja.

A tervezési terület élőhelyeinek részletes bemutatása:

Az adott szakaszjellemző és élővilágvédelmi szempontból jelentős élőhelyeit részletesen is bemutatjuk.

0 – 0+500 szakasz:

Jellemző élőhelyek: OB, T1, U8m

A tervezett kerékpárút nyomvonal az árvízvédelmi töltés koronáján halad, a területet taposott jellegtelen üde gyepek borítja (ez a 4+625 szelvényig tartó szakasz estében végig elmondható)

A szelvényezés szerinti bal oldalon a tervezett nyomvonallal párhuzamosan fut a Ronyva-patak erősen szabályozott, medre, míg a jobb oldalon szántók jellemzőek.

OB – Jellegtelen üde gyepek:

A töltést a teljes vizsgált hosszban gyakran kaszált gyepek megjelenésű növényzet borítja, a mélyebben fekvő, jobb vízellátottságú területeken (kis foltokban pl. a töltés alján) mocsári növényzet is megjelenhet. Az állományok nagy részét szinte teljes egészében a siskanádtippán (*Calamagrostis epigeios*), a tarackbúza (*Agropyron repens*) és a csomós ebír (*Dactylis glomerata*) határozza meg.

Ezek mellett számos kétszikű faj jelenik meg elegyfajként: csabaíre (*Sanguisorba minor*), földi szeder (*Rubus fruticosus* agg.), gilisztaűző varádics (*Tanacetum vulgare*), gyepűrózsa (*Rosa canina*), közönséges galaj (*Galium mollugo*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), mezei aszat (*Cirsium arvense*), mezei sóska (*Rumex acetosa*), mezei zsurló (*Equisetum arvense*), nagy csalán (*Urtica dioica*), négyélű fűzike (*Epilobium tetragonum*), ragadós galaj (*Galium aparine*), réti imola (*Centaurea jacea*), sások (*Carex* spp.), sédkender (*Eupatorium cannabinum*), sövényiszulák (*Calystegia sepium*).

3.1. ábra: A töltés növényzetének jellemző állományképe

T1 – Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák:

Jellemzően vegyszerekkel kezelt, nagy kiterjedésű monodomináns állományok, nagyrészt kukorica és napraforgó táblák, bennük nagyon alacsony arányban voltak jelen szántóföldi gyomnövények, mint a parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*) és a vadméreg (*Cannabis sativa*).

3.2. ábra: Szántók a tervezési területen

U8m – mesterséges vízfolyások, csatornák, csatornásított egykori természetes vízfolyások:

A Ronyva-patak medre erősen szabályozottnak tűnik, a partját inváziós jellegű szerbtövis (*Xanthium* sp.) és japánkeserűfű (*Fallopia x bohemica*) borítja, melyet látszólag kaszálással próbának visszaszorítani.

3.3. ábra: A Ronyva-patak szabályozott medre

0 + 500 – 1200 szakasz:

Jellemző élőhelyek: OB, T1, S2, J4

A szelvényezés szerinti 500 méternél már a Bodroggal párhuzamosan fut a tervezett nyomvonal. A töltésen lévő OB, valamint a szelvényezés szerinti jobb oldalon jellemző T1 élőhelyek a korábban ismertetekkel megegyeznek. A szelvényezés szerinti bal oldalon megjelenik a part- és töltésvédelmi rendeltetésű nemesnyáras (S2), amely itt az északi részen még fiatal telepítést takar, a délebbi területeken pedig már idősebb ültetvényeket. A nemesnyáras sávot a töltés felőli oldalon egy jellemzően egy egyed szélességű botolófűzes sáv övezi (ezt a kis területi kiterjedése miatt nem tudtuk szemeltetni az élőhelytérképen), míg a Bodrog felőli oldalon J4-Puhafás ártéri ligeterdők húzódnak.

S2 – Nemesnyár ültetvények:

Üde környezetben, a töltéssel párhuzamosan futó változó szélességű nemesnyár (*Populus x euramericana*) erdősáv, melyet botoló fűzes sáv kísér, a cserjeszintben olykor jelentős borítási értéket ér el a gyalogakác (*Amorpha fruticosa*), a gypszint pedig szegényes, ennek oka az, hogy ezek az állományok teljes talajelőkészítést követően kerültek telepítésre. Elszórtan más cserjefajok is megjelennek, mint a galagonya (*Crataegus monogyna*) és a kökény (*Prunus spinosa*).

3.4. ábra: Fiatal nemesnyár ültetvény, az előréttben botoló füzes sávval és gyalogakáccal

J4 – Fűz-nyár ártéri erdők – Puhafás ligeterdők (91E0):

Az alacsony, gyakran elöntés alá kerülő árterek jelentős részén találunk ilyen élőhelyeket, ez a tervezési terület potenciális vegetációtípusa, amely napjainkra jelentősen visszaszorult, emiatt a területen a védelemre érdemes élőhelyek egyike.

Általában domináns a szürke nyár (*Populus canescens*) és a fehér fűz (*Salix alba*), helyenként a fekete nyár (*Populus nigra*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) is nagyobb arányban van jelen. Ezek mellett számos más fafaj látható még (néhányik kisebb foltokban domináns lehet): kocsányos tölgy (*Quercus robur*), vénic szil (*Ulmus laevis*), nemesnyár (*Populus x euramericana*), akác (*Robinia pseudoacacia*).

A cserjeszint fejlettsége változó. Leggyakoribb a varjútövis benge (*Rhamnus cathartica*), veresgyűrű som (*Cornus sanguinea*), rekettyefűz (*Salix cinerea*), fekete bodza (*Sambucus nigra*), kökény (*Prunus spinosa*), helyenként azonban megnő az idegenhonos inváziós fajok aránya, mint a gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) és a zöld juhar (*Acer negundo*).

A gyepszintet nagyrészt a hamvas szeder (*Rubus caesius*) magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) és a nagy csalán (*Urtica dioica*) alkotja, de a kúszó életmódok folytató fajok is megjelennek: komló (*Humulus lupulus*), vadszőlő (*Vitis* sp.), iszalag (*Clematis* sp.) és borostyán (*Hedera helix*).

3.5. ábra: Az ártéri ligeterdők állományképe

1+200 – 1+700 szakasz:

Jellemző élőhelyek: OB, T7, S2, J4

A szakaszon a töltés mentett oldalán egy nagy kiterjedésű dióültetvény van, eközben a szelvényezés szerinti bal oldalon folytatódik a korábban bemutatott nemesnyáras sáv, mögött a Bodroghoz közelebbi területeken pedig a fűz-nyár ligeterdő.

T7 – Intenzív szőlők, gyümölcsösök és bogyós ültetvények:

A szelvényezés szerinti jobb oldalon az árvízvédelmi töltés mentett oldalán lévő dióültetvény, szegényes aljnövényzettel, jellemzően siskanáddal (*Calamagrostis epigeios*) és csomós ebírral (*Dactylis glomerata*).

3.6. ábra: Dióültetvény a nyomvonal mellett

A szakaszra jellemző további élőhelyeket, a korábbi szakaszoknál bemutatottuk.

1+700 – 2+400 szakasz:

Jellemző élőhelyek: OB, T1, AC, B3, J4

A dióültetvényt elhagyva ismét a szántók dominálják a szelvényezés szerinti jobb oldalt, eközben a bal oldalon természetközeli élőhelyek vannak. A puhafás ligeterdő sáv mögött egy feltöltődő állandó vízállású vizes élőhely húzódik, szegélyében mocsári vízparti növényzettel.

Ac – Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete:

Vélhetően a folyószabályozás miatt lefűződött holtág, melyben az eutrofizáció előrehaladott állapotba jutott, emiatt sekély gyorsan átmelegedő víztömeget szinte teljes egészében növényzet borítja, a víztükröt szinte teljes egészében beborítja a védett fehér tünderrózsa (*Nymphaea alba*). Az élőhely jelentőségét tovább emeli, hogy kétéltűek fontos szaporodóhelye (ezt az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság biotikai adatszolgáltatásának adatai is jól tükrözik), részben ebből következik, hogy madarak számára is fontos táplálkozóhely.

3.7. ábra: A feltöltődött holtág állományképe

B3 – Vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, mételegkórós mocsarak:

A feliszapolódott víztest szegélyében az aszályos év miatt nagyobb területeket borító pionír jellegű élőhely, tavi káka (*Schoenoplectus lacustris*) és virágkáka (*Butomus umbellatus*) dominálja, de helyenként jelentős a széles (*Typha latifolia*) - és keskenylevelű gyékény (*T. angustifolia*) borítása, jobb vízellátottságú években vélhetően inkább B2 jellegű élőhely, erre utal az ágas békabuzogány (*Sparganium erectum*) és a nyílfű (*Sagittaria sagittifolia*) jelenléte.

3.8. ábra: A mocsári-vízparti növényzet állományképe

2+400 – 3+300 szakasz:

Jellemző élőhelyek: OB, T1, S2, J4

A szelvényezés szerinti jobb oldalon ismét szántók dominálnak, a bal oldalon pedig változó szélességben a nemesnyáras és puhafás ligeterdő foltok váltják egymást, miközben a kerékpárút tervezett nyomvonala továbbra is a töltés koronáján halad (OB).

3+300 – 3+900 szakasz:

Jellemző élőhelyek: OB, T1, S2, J4, B5

A gát mentett oldalát továbbra is szántók határozzák meg, a jobb oldalon ellenben értékes gyepes élőhelyek jelennek meg, a hatásterületen nem zsombékoló magassásrétek (B5), a beruházási területtől távolabb mocsárrétek jellemzőek, melyek élőhelyet nyújtanak a fokozottan védett harisnak (*Crex crex*), illetve több védett növényfajnak is.

B5 – Nem zsombékoló magassásrétek:

A gyepes növekedésű, kúszó gyöktörzsű parti sás (*Carex riparia*) monodomináns állománya.

3.9. ábra: A nem zsombékoló magassásrétek állományképe

3+900 – 4+625 szakasz:

Jellemző élőhelyek: OB, RCxRB, T7, S2, J4

A szelvényezés szerinti jobb oldalon a gát jellegtelen üde gyepes növényzetét pionír erdő szegélyezi, a bal oldalon eközben ismét nemesnyárasok és puhafás ligeterdők váltják egymást.

RCxRB = RB – Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők x RC – Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők:

Kemény és puhafás fafajok elegyesen alkotnak egy hozzávetőleg 35 méter széles erdősávot, a felső lombkoraszintet kocsányos tölgy (*Quercus robur*), szürke nyár (*Populus x canescens*), fehér nyár (*Populus alba*), magyar kőris (*Fraxinus angustifolia*), korai juhar (*Acer platanoides*), hegyi juhar (*Acer pseudoplatanus*), az út mellett pedig jegenyenyár (*Populus nigra* var. *italica*) alkotja. A cserjeszintben gyalogakác (*Amorpha fruticosa*), csíkos kecskerágó (*Euonymus europaeus*), kökény (*Prunus spinosa*), mezei szil (*Ulmus minor*), varjútövis benge (*Rhamnus cathartica*), veresgyűrű som (*Cornus sanguinea*) jellemző.

4+625 – 4+825 szakasz:

Jellemző élőhelyek: T1, P2c, S6, S7, J4

A szelvényezés szerinti jobb oldalon szántók dominálnak, a Bodroghoz közel eső területeken pedig ültetett akácok facsoport található, a bal oldalon eközben egy monodomináns gyalogakác folt és egy puhafás ligeterdő váltja egymást.

P2c – Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok:

Irtásrét helyén kialakult, átjárhatatlan monodomináns gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) élőhelyfolt.

3.10. ábra: A gyalogakác monodomináns állománya

4+825 – 4+875 szakasz:

Jellemző élőhelyek: U8a

U8a – folyók, folyamok:

A Bodrog hullámtere.

3.11. ábra: Bodrog

4+875 – 5+100 szakasz:

Jellemző élőhelyek: S6, OB, J4

A szelvényezés szerinti jobb oldalon nagy kiterjedésű puhafás ligeterdő húzódik, a bal oldalon eközben egy zöld juhar (*Acer negundo*) dominálta idegenhonos cserjést követően a Bodrog balparti töltést keresztezi a nyomvonal, majd puhafás ligeterdőt szel át, mire eléri Alsóbereckit.

5+100 utáni szakasz:

Jellemző élőhelyek: U3, P2axP2c, U9b

A nyomvonal itt már Alsóberecki közigazgatási határán belül fut, a hatásterületen elsősorban a szelvényezés szerinti bal oldalon vannak élővilágvédelmi szempontból kiemelő élőhelyek különösen az Alsóberecki Sulc-holtág.

U9b – holtágak, lefűződött folyómedrek – Természetes jelleű eutróf tavak és hínárnövényzetük (3150):

Az Alsóberecki-holtág a folyószabályozások során elveszítette kapcsolatát a Bodrog főmedrével, jelenleg horgászati hasznosítás alatt áll, hínárnövényzete sűrű alámerült és vízfelszíni

hínárnövényzet egyaránt kimutatható pl: rucaöröm (*Trapa natans*), a szegélyében mocsári vízparti növényzettel, többek között a közösségi jelentőségű négylevelű mótelyfűvel (*Marsilea quadrifolia*).

3.12. ábra: Az Alsóberecki-holtág

P2a x P2b: P2a – Üde és nedves cserjések; P2c – Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok:

Idegenhonos és őshonos cserje méretű fa és cserjefajok alkotta, a legszélesebb pontján hozzávetőleg 20 méter széles sáv Alsóberecki belterületén. A fafajokat elsősorban az idegenhonos inváziós fajok képviselik: akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) és az eperfa (*Morus alba*).

Sűrű cserjeszintet képez a gyalogbodza (*Amorpha fruticosa*), a fehér fűz (*Salix alba*), a veresgyűrű som (*Cornus sanguinea*), a varjútövis benge (*Rhamnus cathartica*), a gyepszintet pedig a nád (*Phragmites australis*) alkotja.

3.13. ábra: Az Alsóberecki-holtágat övező cserjesáv

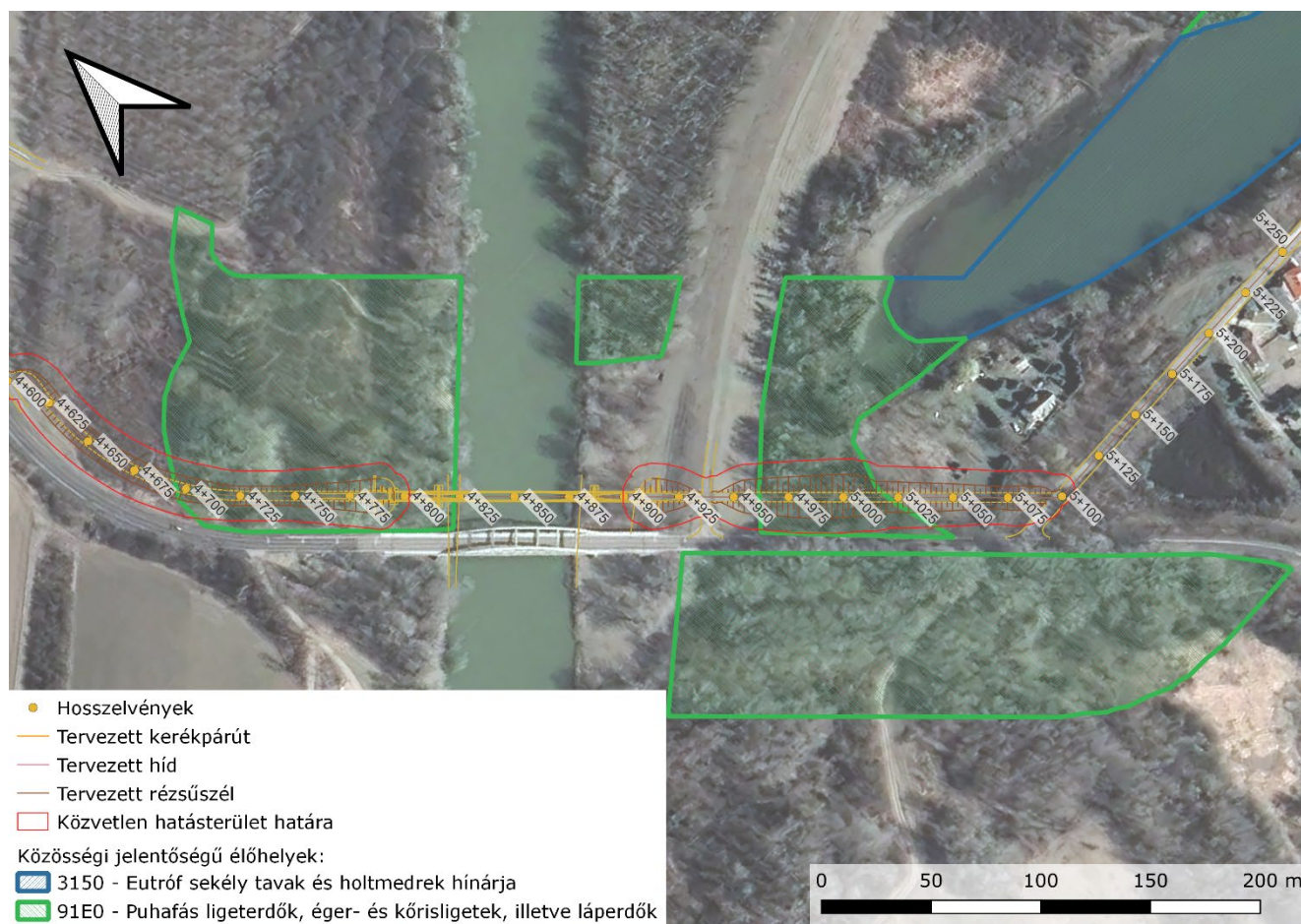
A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelytípusok és egyéb, természetszerű állapotú élőhelyfoltok

A hatásterületen belül előforduló puhafás ligeterdők (91E0) és természetes jellegű eutróf tavak és hínárnövényzetük (3150) típusok találhatók meg. Részletes jellemzésüket a többi élőhely között, az ÁNÉR és Natura 2000 szerinti elnevezésükkel és kódjukkal ellátva adtuk meg.

A közvetlen hatásterületen a közösségi jelentőségű élőhelytípusok közül a **91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)** típus található meg, amely a Bodrog folyó jobb oldalán, a töltés és a folyómeder közötti területeken szalagszerű élőhelyet alkot, a bal parton pedig az árvízvédelmi töltés mindkét oldalán jelen van, bár közvetlenül csak az Alsóberecki-holtág melletti foltja érintett.

A tervezett híd jobb parti hídfőjénél és annak közvetlen térségében a **91E0** egy néhány faegyed szélességű fasorny területet borít, itt az újonnan kialakításra tervezett híd és a csatlakozó út építése mintegy 2589 m²-t érint a szegélyszerű sávból, az Alsóberecki-holtágat övező ligeterdő esetében pedig összesen 1937 m² közvetlen érintettségről beszélhetünk

A közvetett hatásterületen ezen kívül előfordul a **3150 Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja**, melyre a tervezett fejlesztés nem érinti és várhatóan semmiféle hatás nem gyakorol rá.

3.55.5. ábra: A tervezett létesítmény környezetének közösségi jelentőségű élőhelyei, a tervezett beruházás elemeivel

A hatásterületen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

Az Alsóberecki-holtágban négylevelű metyefű (*Marsilea quadrifolia*) néhány m² állományát dokumentáltuk.

3.14. ábra: Négylevelű mótelyfű (*Marsilea quadrifolia*) állománya az Alsóberecki-holtágban

A hatásterületen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

Gerinctelenek:

Magyar név	Latin név	Státusz	Természetvédelmi érték (Ft)
Csíkos medvelepke	<i>Euplagia quadripunctaria</i>	V	5.000 Ft
Erdei szitakötő	<i>Ophiogomphus cecilia</i>	V	50.000 Ft
Farkasalmalepke	<i>Zerynthia polyxena</i>	V	50.000 Ft
Nagy tűzlepke	<i>Lycaena dispar</i>	V	50.000 Ft
Skarlátbogár	<i>Cucujus cinnaberinus</i>	V	5.000 Ft
Nagy szarvasbogár	<i>Lucanus cervus</i>	V	10.000 Ft

A tervezési terület közelségében számos gerinctelen faj került elő a felmérés során, vagy szerepelt az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatói biotikai adatbázisában:

Kétéltűek és hüllők:

Magyar név	Latin név	Státusz	Természetvédelmi érték (Ft)
Dunai tarajosgöte	<i>Triturus dobrogicus</i>	V	50.000 Ft
Vöröshasú unka	<i>Bombina bombina</i>	V	10.000 Ft

A tervezési területen, a közvetett hatásterületen két közösségi jelentőségű faj fordul elő, melyeknek a szelvényezés szerinti bal oldalon a tervezési szakasz középső régiójában fekvő vízállásos élőhelyek nyújtanak kiváló szaporodóhelyet, mivel ezen a szakaszon nem történnek jelentős földmunkák (már létező töltésen vezet a nyomvonal), illetve a közvetlen hatásterülettől fennálló megfelelő távolság (minimum 70 méter) miatt a fajokra érzékelhető hatása a beruházásnak nem lesz.

Madarak:

Magyar név	Latin név	Státusz	Természetvédelmi érték (Ft)
Barna kánya	<i>Milvus migrans</i>	FV	500.000 Ft
Böjti réce	<i>Anas querquedula</i>	FV	100.000 Ft
Fekete gólya	<i>Ciconia nigra</i>	FV	500.000 Ft
Fekete harkály	<i>Ciconia ciconia</i>	FV	100.000 Ft
Hamvas küllő	<i>Picus canus</i>	V	50.000 Ft
Haris	<i>Crex crex</i>	FV	500.000 Ft
Jégmadár	<i>Alcedo atthis</i>	V	50.000 Ft

Magyar név	Latin név	Státusz	Természetvédelmi érték (Ft)
Közép fakopáncs	<i>Dendrocopos edius</i>	V	50.000 Ft
Piroslábú cankó	<i>Tringa totanus</i>	FV	250.000 Ft
Rétisas	<i>Haliaeetus albicilla</i>	FV	1.000.000 Ft
Tövisszűrő gébics	<i>Lanius collurio</i>	V	25.000 Ft
Vörös gém	<i>Ardea purpurea</i>	FV	250.000 Ft

A tervezési területen a terepi felmérések és az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatása alapján összesen 10 fajt sikerült észlelni. A terület madárvilága jelentős, különösen gazdag a vizes élőhelyekhez és az idős fákhöz kötődő fajokban.

A tervezett beruházás az észlelt madárfajok védelmi helyzetére nem lesz érzékelhető hatással, ha felvonuláshoz szükséges pászta, és a töltésrézsű kialakításához szükséges tereprendezését úgy ütemezik, hogy az a területen fészkelő fajok (május – július) időben semmiképpen se érintse.

Emlősök:

Magyar név	Latin név	Státusz	Természetvédelmi érték (Ft)
Vidra	<i>Lutra lutra</i>	FV	250.000 Ft
Eurázsiai hód	<i>Castor fiber</i>	V	50.000 Ft

Vidra (*Lutra lutra*, fokozottan védett, Annex II. faj)

A faj szinte minden olyan víztest környékén előfordul, amely általa elérhető halakkal benépesült. Megjelenése a közvetett hatásterületen jellemző., azonban figyelembe kell venni a szomszédos strand és üdülőtelep meglévő zavaró hatását is. Emiatt a faj szempontjából az építésnek jelentős következményei nem várhatók.

Európai hód (*Castor fiber*, védett, Annex II. faj)

Magyarországra az elmúlt évtizedekben visszatelepített faj, amelynek állománya gyorsan megerősödött és terjedésnek indult. A Bodrog puhafás ligeterdővel borított partjain a megfigyelt ráágásnyomok alapján rendszeresen előfordul, bár közvetlen tervezési helyszínen általa döntött fát nem láttunk.

A tervezett fejlesztés a felsorolt emlősfajokra esetleg az építés során jelenthet ideiglenes zavarást, az üzemelés várhatóan nem jelent majd tartós zavaró hatást, a fajok pedig látszólag jól tűrik a térségbeli kirándulókkal, horgászokkal járó zavarást is.

3.6. A BERUHÁZÁS TÁRSADALMI, GAZDASÁGI KÖVETKEZMÉNYEI

A kerékpározható közút megépítésének köszönhetően a térség kapcsolatrendszere javul, turisztikai vonzereje tovább nő, emellett elősegíti az egészséges életmódra ösztönzést is.

4. A BERUHÁZÁS KEDVEZŐTLEN HATÁSAI

4.1. A NATURA 2000 TERÜLETEKEN TALÁLHATÓ, A KIJELELÉS ALAPJÁUL SZOLGÁLÓ ÉLŐHELYEKRE ÉS FAJOKRA GYAKOROLT, VÁRHATÓAN KEDVEZŐTLEN HATÁSOK LEÍRÁSA

Közösségi jelentőségű, vagy egyéb legalább közepes természetességű élőhelyek pusztulása és/vagy leromlása

Az építés által érintett területek közül a tervezett nyomvonal 4+600,00 – 5+099,19 km szelvények közötti, önálló vezetésű kerékpározható közút szakasza által érintett ártéri puhafás ligeterdőkben (91E0) következik be közösségi jelentőségű élőhely pusztulása.

A tervezett híd jobb parti hídfőjénél és annak közvetlen térségében a **91E0** egy néhány faegyed szélességű fasorny területet borít, itt az újonnan kialakításra tervezett híd és a csatlakozó út építése mintegy 2589 m²-t érint a szegélyszerű sávból, az Alsóberecki-holtágat övező ligeterdő esetében pedig összesen 1937 m² közvetlen érintettségről beszélhetünk.

A közvetett hatásterületen belül nagyobb területen található ártéri puhafás ligeterdők (91E0), valamint a közvetett hatásterület része a Bodrog Alsóberecki melletti Sulc-holtága (3150). Ezek a területek azonban a védelmi intézkedések betartása mellett nem érintettek a beruházás megvalósítása esetén, így esetükben semmilyen hatás nem várható.

Közösségi jelentőségű fajok egyedeinek pusztulása

A közvetlen hatásterületen (a tervezett kerékpárút és a megépülő híd közvetlen környezetében) nincsenek olyan élőhelyek, ahol helyhez kötöten közösségi jelentőségű fajok fordulnának elő.

Közösségi jelentőségű fajok egyedeinek zavarása

A várható zavarást két szempontból kell vizsgálni: az építés okozta zavarás és a későbbi rendszeres üzemelés okozta zavarás. Figyelembe kell venni, hogy a területen az antropogén eredetű zavarás jelenleg is kimutatható, mivel az árvízvédelmi töltéssel (a tervezési szakasz nagy részén) párhuzamosan futó közút forgalmas.

A zavaró hatások között meg kell említeni a híd, mint vizuális korlát szerepét (egyes rovarfajok, madárfajok átrepülése tekintetében), ill. a szomszédos települések és üdülőterületek, valamint az ártéri hidak mellett meglévő közvilágításának hatását.

Az építés közvetlen zavaró hatása a híd környékére korlátozódik. Az építés következtében bekövetkező zavarás mértéke nagyban függ a tevékenységek idejének megválasztásától. Az építés során fellépő zavarás időszakos, a munkavégzés fázisaihoz kötődik, az építkezés végén pedig megszűnik.

A későbbi rendszeres üzemelés során a jelenlegihez képest terhelésnövekedés nem várható.

Élőhely-fragmentáció és elszigetelődés

A tervezett új híd és a kapcsolódó új nyomvonalon vezetett kerékpárút kialakítása nem jár fragmentáló hatással, mivel ezek az jelenleg is használatban lévő közút közvetlen közelében, azzal párhuzamosan kerül kialakításra

A kerékpárút többi szakasza pedig nem érint közösségi jelentőségű élőhelyeket, a töltés ártéri oldalának ökológiai átjárhatósága nem változik, a mentett oldalon pedig agrár jellegű élőhelyek dominálnak napjainkban is.

Szennyeződés

Az építés során az előírások betartása esetén az élővizekbe szennyeződések közvetlenül nem juthatnak, ezért vízi élőlények károsodása kizárható.

A beruházás pozitív természetvédelmi hatásai

A beruházás a hatásterület természetességi állapotára (ideértve a Natura 2000 fajok helyzetét) feltehetően nem gyakorol közvetlen pozitív hatást.

4.2. A NATURA 2000 TERÜLETEN MEGTALÁLHATÓ, A KIJELÖLÉS ALAPJÁUL SZOLGÁLÓ ÉLŐHELYEK ÉS FAJOK TERMÉSZETVÉDELMI HELYZETÉBEN VÁRHATÓ KEDVEZŐTLEN HATÁSOK BECSÜLT MÉRTÉKE

A tervezett beruházás megvalósítása a közösségi jelentőségű élőhelyek tekintetében csekély, időszakos hatással jár. A 91E0 jelölő élőhely összesen 4523 m² területen megszűnik, ez a Long-erdő teljes területén, összesen 420 hektáron jelenlévő élőhelytípus esetében 0,11%-ot jelent.

A tervezett beruházás az érintett Natura 2000 A tervezett beruházás az érintett Natura 2000 fajok jelölő fajaira semleges, vagy csekély mértékben negatív hatással van, utóbbi csoportba a kiépítés során időszakosan jelentkező zavaró hatások miatt érintett madárfajok sorolhatók. A gerinctelen fajok, valamint kételtűek, hüllők és emlősök tekintetében érezhető, időszakos zavaró hatások sem várhatóak. A negatív hatásokat hatáscsökkentő intézkedésekkel eredményesen lehet tolerálható szintre mérsékelni.

A beruházás a Natura 2000 terület koherenciáját, ökológiai hálózatokban betöltött szerepét nem befolyásolja lényegesen, e funkciók a körületekintően megvalósított kivitelezés és üzemelés során a jövőben továbbra is működőképesek.

4.3. A BERUHÁZÁS HATÁSA A NATURA 2000 TERÜLETEK CÉLKITŰZÉSEINEK MEGVALÓSÍTÁSÁRA

A beruházás legjelentősebb hatása a 381 sz. út és az ahhoz tartozó Bodrog híd melletti puhafás ligeterdőben történő területfoglalás, ezáltal közösségi jelentőségű élőhelyek kismértékű csökkenése következik be, amely közösségi jelentőségű fajok potenciális élőhelye.

Bodrogzug–Kopasz-hegy–Taktaköz (HUBN10001) különleges madárvédelmi terület a kijelölés alapjául szolgáló madárfajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása. A beruházás megvalósulása esetén a 4+600,00 – 5+099,19 km szelvények közötti szakasz, az önállóan vezetett kerékpárút megépülés miatt várható a kijelölés alapjául szolgáló madárfajok potenciális élőhelyének csökkenése. A védelmi intézkedések megtartása mellett a beruházás hatása elhanyagolhatónak tekinthető, ugyanis a fakivágási munkák költési időszakon kívüli kivitelezése esetén a madarak nem sérülnek a beruházás következtében, így a fenntartási tervben megfogalmazott általános és specifikus célkitűzésekkel összeegyeztethető.

A Long-erdő (HUBN20081) különleges természetmegőrzési terület célkitűzési között szerepel a kijelölés alapjául szolgáló élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, azonban a beruházás megvalósulása esetén a közösségi jelentőségű élőhelytípusok kismértékű sérülése és területcsökkenése következik be. A beruházás hatása nem tekinthető jelentősnek így a fenntartási tervben megfogalmazott általános és specifikus célkitűzések megvalósítását nem akadályozza.

5. ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK

5.1.A TERVEZŐ, ILLETVE BERUHÁZÓ ÁLTAL TANULMÁNYOZOTT ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK BEMUTATÁSA

A Magyar Közút és a települési önkormányzatok bevonásával került kijelölésre a vizsgált nyomvonal. Az alternatív változatok korai tervfázisban műszaki, gazdasági és környezetvédelmi szempontok alapján elvetésre kerültek.

5.2.AZ ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK MEGVALÓSÍTÁSÁT MEGNEHEZÍTŐ VAGY KIZÁRÓ OKOK LEÍRÁSA

A tervezett kerékpározható közút már meglévő kerékpáros hálózatba történő bekötése a cél, ezentúl a terepi viszonyokat és a környék adottságait is figyelembe véve került kialakításra a nyomvonal.

6. A MEGVALÓSÍTÁS INDOKAI

6.1. A BERUHÁZÁS MEGVALÓSÍTÁSA SZÜKSÉGSZERŰSÉGÉNEK ISMERTETÉSE

A kerékpáros nyomvonal fő célja a biztonságos közlekedés feltételeinek megteremtése, továbbá a tervezett kerékpárforgalmi létesítmények fejlesztése az érintett települések vonzáskörzetében.

6.2. A BERUHÁZÁS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZÜKSÉGSZERŰSÉGÉT A KÖVETKEZŐ INDOKOK VALAMELYIKE TÁMASZTJA ALÁ (A KÍVÁNT RÉSZ MEGJELÖLENDŐ)

- társadalmi vagy gazdasági természetű kiemelt fontosságú közérdek (amennyiben az kiemelt jelentőségű élőhelytípust vagy fajt nem veszélyeztet)
- emberi egészség vagy élet védelme
- a közbiztonság fenntartása, megőrzése vagy helyreállítása
- a környezet szempontjából kiemelt jelentőségű kedvező hatás elérése
- a fenti kategóriákba nem sorolható, egyéb kiemelt fontosságú közérdek (amennyiben az kiemelt jelentőségű élőhelytípust vagy fajt veszélyeztet)

7. A KEDVEZŐTLEN HATÁSOK MÉRSÉKLÉSE

- A munkavégzésre lehetőség szerint az árvízvédelmi töltés, esetleg olyan módon kialakított üzemi út vehető igénybe, amely közösségi jelentőségű élőhelyeket nem érin. A Natura 2000 területeken, kivéve meglévő telephelyeket, depónia, géptelep még ideiglenes jelleggel sem hozható létre.
- A tervezett munkák során a cserjeirtást, fák eltávolítását kizárólag augusztus 1. és március 15. között szabad végezni az érintett Natura 2000 területeken és az érintkező ártéri területeken. Az ártéren található fák közül csak a közvetlen munkaterületre eső fák kivágása megengedett.

- Az építési tevékenységek során keletkező meredek falú mélyedéseket (pl. munkaárkok) nem szabad több napig fedetlenül hagyni, mert az a kisméretű, kételtűek egyedeinek pusztulását okozhatja. E mélyedések betöltése, földmunkái során meg kell arról győződni, hogy nincsenek-e beléjük hullott védett állatok, s a munkát csak ezek kimentése után szabad folytatni.
- A tervezési területen a kapcsolódó fásításokban és növénytelepítésekben törekedni kell a tájra jellemző, őshonos növényfajok alkalmazására. Teljes mértékben mellőzni kell olyan fászfűfajok telepítését, amelyek inváziós terjedése várható a szomszédos természetes élőhelyeken (*Ailanthus altissima*, *Amorpha fruticosa*, *Fraxinus pennsylvanica*, *Robinia pseudoacacia*).
- A létesítmény kivitelezést megelőzően, ill. a kivitelezés során konzultációra, ill. folyamatos kapcsolattartásra van szükség az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság szakembereivel és a Természetvédelmi Őrszolgálattal.

8. KIEGYENLÍTŐ INTÉZKEDÉSEK

A tervezett beruházás az érintett Natura 2000 területek természeti állapotát és jelölő fajainak helyzetét nem érinti jelentős mértékben negatívan. A tervezett fejlesztésre reális alternatív megoldás nincs, viszont az egyébként is kismértékű kedvezőtlen hatások úgy mérsékelhetők, hogy kompenzációs intézkedésekre nincs szükség.

9. FELHASZNÁLT IRODALOM

1. 13/2001. (V. 9.) KöM rendelete a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről.
2. 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről.
3. 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelete az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről.
4. A Bodrogszeg – Kopasz-hegy – Taktaköz (HUBN10001) különleges madárvédelmi terület Natura 2000 fenntartási terve. 2021.
5. Long-erdő (HUBN20081) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve. 2014.
6. Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatása a tervezési területen rögzített biotikai adatokról, védeltségi besorolásokról
7. Bölöni J., Molnár Zs., Kun A. (szerk.) (2011): Magyarország élőhelyei. Vegetációtípusok leírása és határozója. („Á-NÉR2011”). MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézete. Vácrátót;
8. Haraszthy, L. (2014). Natura 2000 fajok és élőhelyek Magyarországon. Pro Vértes Közalapítvány, Csákvár.
9. SDF lap: <https://natura2000.eea.europa.eu/natura2000/SDF.aspx?site=HUBN10001> (letöltve: 2022.10.12)
10. SDF lap: <https://natura2000.eea.europa.eu/natura2000/SDF.aspx?site=HUBN20081> (letöltve: 2022.10.12)